

отъ гръцкитѣ императори. Изобщо, по-голѣмата частъ отъ всички запазени до насъ южно-славянски грамоти се отнасятъ все за времето на Стефана, единопържавния царь на сърби и гърци, българи и албанци¹⁸. За мощното въздигане на държавата свидетелствува ни и цвѣтущото състояние на търговията, центрове на която били градоветѣ Скопие, Ново-Брдо, Призренъ и Которъ; въ тия богати градове били факториитѣ и магазинитѣ на венецианци, дубровчани и саксонци. Неоценима заслуга на царя било и съставянето на сборникъ на законитѣ¹⁹, съставенъ въ 1349 г. въз основа на старитѣ правила на народното (обичайното) право и на постановленията на предишнитѣ крале.

Българскиятъ царь Александъръ въ политиката си билъ въ пълна зависимостъ отъ Душана; сестра му била съпруга на сръбския царь, а братъ му билъ сръбски царски губернаторъ въ Албания. Честитѣ срещи допринасяли да се затвърдятъ тѣзи приятелски отношения²⁰.

Римъ искалъ да се възползува отъ враждата между славяни и гърци, проявена съ нова сила презъ последнитѣ завоевателни войни, за да поднови преговоритѣ за уния. Преговоритѣ, обаче, на папата съ Душана, често прекъсвани и пакъ възобновявани, а сжщо и направенитѣ въ 1337 г. предложения на Александра свършили тѣй, както и по-рано²¹. Впрочемъ, работитѣ на изтокъ по онова време били въ такова състояние, че случаитѣ на преминуване на цариградски и морейски латиняни въ лоното на православие не били рѣдки.

Упадъкътъ на Византия почналъ да взема страшни размѣри. Турскитѣ малоазиятски князе ставали покровители и съюзници на разнитѣ византийски партии. Кантакузинъ се ползувалъ отъ помощта на *Омарбегъ*, владѣтелтъ на Смирна и Айдинъ, поданицитѣ на когото отъ година на година все повече засилвали пиратството си въ Егейско море и постоянно налагали контрибуции на островитѣ и брѣговетѣ. Императрица Ана привлѣкла на своя страна за съюзникъ *Орхана*, османския султанъ на Витиния; когато пъкъ последниятъ билъ откъснатъ отъ нея отъ Кантакузина²², тя повикала *Сарукана*, лидийския владѣтелъ. Тѣзи съюзници-турци не се интересували, кое въ източна Тракия принадлежало на императрицата, кое на Кантакузина, и даже на българитѣ, и преобърнали страната въ страшна пустиня. Хора, стада и посѣви — всичко изчезнало. Не могло и да се мисли за събиране на данъци; трѣбвало да се прибѣгне до заеми и до църковнитѣ съкровища. Къмъ тия общи беди се присъединила и осемгодишната война между венецианци и генуезци; търговията замрѣла и предъ самия Цариградъ ставали кръвопролитни морски сражения. На всичко отгоре избухнала и епидемия, която отнесла по-голѣмата частъ отъ цариградското население. Наистина, печална победа спечелилъ Кантакузинъ, когато презъ нощта на 2 февруарий 1347 г. нахлулъ презъ Златнитѣ врата въ града на Константина²³. Изгонениятъ Иванъ V Палеологъ си избралъ за резиденция града Еносъ при устието на Марица, за да продължи отъ тамъ, съ помощта на славянитѣ, борбата за престола. Между това Душанъ покорилъ цѣла Тесалия и Епиръ съ Акарнания; въ 1349 г. сръбски знамена се развѣвали предъ венецианската крепостъ Птелионъ срещу Евбея²⁴.

България сжщо тѣй страдала отъ разбойнишкитѣ походи на турцитѣ, които, когато нѣмали какво повече да грабятъ въ южна византийска Тракия, опустошавали всѣка година и северната (българската). Много повече отъ славянскитѣ страдали тамошнитѣ гръцки селища, току-що основани отъ многото избѣгали въ българската областъ гърци²⁵. Селата били опустошени, ста-